

Thomázy Gabriella¹

Migráció és Covid-19: Chile (esettanulmány)

[DOI 10.17047/Hadtud.2022.32.E.115](https://doi.org/10.17047/Hadtud.2022.32.E.115)

Venezuela kritikus gazdasági helyzete miatt az elmúlt években több, mint 5.6 millióan hagyták el az országot. Kolumbiában megközelítőleg 1.7 millió venezuelai tartózkodik (2021), Peru a második, Chile a harmadik számú befogadója a kivándorlóknak. A venezuelai migráción kívül, nagyszámú kolumbiai, perui és haiti is érkezett Chilébe, így jelenleg több, mint 1.46 millió bevándorló tartózkodik az andoki országban. A Covid-19 pandémia alatt, Chile lezárta a határait, így a migráció áramlása az illegális határátkelőkre összpontosult. A tanulmány fő célja a Covid-19 migrációra gyakorolt hatásának a bemutatása és a chilei kormány intézkedéseinek az áttekintése egészen a bevándorlóellenes tüntetéseikig. Az elsődleges források, illetve a rendelkezésre álló statisztikák másodelemzése lehetővé teszi a jelenlegi tendenciák, a pandémia és a migrációval kapcsolatos kihívások, valamint a jövőbeli scenáriók elemzését.

Kulcsszavak: migráció, Chile, Covid-19, statisztikák, kihívások

Migration and Covid-19: A case study of Chile

In recent years, more than 5.6 million Venezuelans have escaped the economic devastation of the country. Colombia has been the primary recipient of Venezuelan migrants, having received about 1.7 million people (2021), Peru is in second place, and Chile occupies the third place as destination country of Venezuelan migration. Additionally, numerous Colombians, Peruvians, and Haitians have arrived in Chile; now it is the home of more than 1.46 million immigrants. During Covid-19, the Chilean borders remained closed. Consequently, migratory flows were forced to enter through non-authorized borders. This study's primary objective is to verify the current effects of Covid-19 on migratory flows, and additionally, to provide a review of the policies implemented by the Chilean government until the anti-immigration protests. The primary sources and available statistics allow the analysis of current trends, Covid-19 and migration-related challenges, as well as the sketching of future scenarios.

Keywords: Chile, Covid-19, Migration, Statistics, Challenges

Bevezetés

A COVID-19 világválság a II. világháború vége óta az egyik legsúlyosabb globális válságot eredményezte, társadalmi-, politikai- és gazdasági krízist okozva a világ minden részén, valamint jelentősen befolyásolta a migrációs folyamatokat is.² Dél-Amerika országai elsősorban kibocsátó országok voltak, ám a 2008-as gazdasági válság, valamint az Amerikai Egyesült Államok szigorodó bevándorlási politikájának a hatására emelkedni kezdett az úgynevezett „déli-déli” irányú migráció. A régióban a venezuelai gazdasági-politikai válság miatti kivándorlók jelentik a legnagyobb migrációs hullámot, több mint 5,6 millióan hagyták el a hazájukat³. Jelenleg Kolumbiában 1,7 millió, Peruban 941 ezer, Chilében 523 ezer, Ecuadorban 388 ezer venezuelai tartózkodik.⁴

¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktoranduszhallgató –National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences; PhD Student; email: gabriella.thomazy@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-5851-2541>

² ICMPD Migration Outlook 2021, 2.

³ RV4.info 2021 október 22-én kelt adatai szerint 5,91 millió venezuelai hagyta el a hazáját és a régióban 4,87 millió fő tartózkodik, ez némileg magasabb, mint a Statista.com adatai. Vö. Explanatory Note for October's Venezuelan Refugee and Migrant Figures Update - Oct 2021

⁴ Leading countries of destination of Venezuelan emigrants in 2020. Statista.com

Chile kedvező gazdasági helyzete miatt a 2010-es évektől a venezuelai bevándorlókon kívül, a peruiak, haitiak, kolumbiaiak és bolíviaiak célországa lett.⁵ A Covid-19 pandémia, a határok lezárása, valamint a 2021 áprilisában hatályba lépett új bevándorlási törvény megváltoztatta a Chile felé irányuló migrációs folyamatokat: a jogellenes határátlépések száma jelentősen emelkedett a Bolíviával és Peruval közös határszakaszokon. A kutatás célja a Covid-19 pandémia migrációra gyakorolt hatásának a bemutatása Chilében, valamint a kormány intézkedéseinek az áttekintése egészen a bevándorlóellenes tüntetéseikig.

A kutatás három hipotézisre fókuszál: 1. A Covid-19 alatt a határok lezárásával emelkedett a jogellenes határátlépők száma. 2. Az új bevándorlási törvény hozzájárult a bevándorlás szabályozásához. 3. A rendkívüli legalizálások és a nemzetközi összefogás hiánya erősíti az irreguláris migrációt. A kutatás az elsődleges forrásokra, a rendelkezésre álló statisztikák másodelemzésére, valamint a helyi sajtóban megjelent hírek elemzésére támaszkodik. A tanulmány egy rövid szakirodalmi áttekintés után a kutatás módszereit mutatja be, majd a Chilét érintő migrációs folyamatokra koncentrálna.

A Covid-19 és a migráció biztonsági aspektusai

Számos definíció létezik a migráció meghatározására. A Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) a migráció kifejezést szélesebb értelemben használja, a szokásos tartózkodási helyről való elvándorlasként értelmezi, motivációtól függetlenül, amely lehet országhatáron belüli vagy azon kívüli migráció.⁶ Továbbá többféle alkategóriát lehet megkülönböztetni, mint 1. a migráció alanyainak a jogi státuszát figyelembe véve: legális (reguláris) vagy irreguláris (illegális⁷) migráció; 2. a vándorlás motivációja alapján: munkavállalási vagy gazdasági, kényszer vagy önkéntes, tanulási vagy üzleti célú migráció; 3. a migráció iránya alapján: kivándorlás, bevándorlás és visszavándorlás (remigráció), valamint a résztvevők száma szerint egyéni vagy csoportos (tömeges) migrációt különböztethetünk meg.⁸

A Covid-19 pandémiával kapcsolatban felvetődik a biztonság kérdése, elsősorban a humánbiztonságé, ám maga a biztonság fogalma vitatott, nincs egységes értelmezése.⁹ Barry Buzan és társai az 1980-as években a biztonság koncepciójának új értelmezését javasolták, öt szektort megkülönböztetve, úgy mint katonai, politikai, gazdasági, társadalmi és környezeti szektorok.¹⁰ A humánbiztonság koncepciója jóval később, 1994-ben került az ENSZ Fejlesztési Programjának a napirendjére, amely komoly változást jelentett a korábbi, főként az államérdek, katonai védelem és a területbirtoklásra fókuszáló szemlélettel szemben, hiszen megváltoztak a fenyegetések, így az egyének biztonsága (javakhoz, élelemhez, oktatáshoz és a munkához való

⁵ Vö: Thomázy, 2021b.

⁶ A tanulmány is a kiterjesztett fogalmat veszi alapul. Términos fundamentales sobre migración. IOM.

⁷ Illegális migráció: a spanyol nyelvű szakirodalom illegális migráció kifejezést, míg az Európai Unió inkább az irregulárist használja, így kerülve el a migránsok kriminalizálását, de gyakorlatilag mind a két kifejezés arra utal, hogy a vándorlás, a határátlépés és/vagy a letelepedés a fogadó ország szabályozási normáin kívül zajlik.

⁸ de Haas et al. 2020, 21–40. Términos fundamentales sobre migración. IOM. Hautzinger et al. 2014, 5–18.

⁹ Matus 2005, 4.

¹⁰ Gazdag et al. 2018, 19–24. Buzan et al 1998. 1–2.

hozzájutás) került előtérbe.¹¹ A világjárvánnyal kapcsolatban a humánbiztonság mellett az egészségbiztonságot szükséges kiemelni. Matus János úgy véli, hogy a pandémia felhívja a figyelmet arra, hogy a „globális egészségbiztonság kritikus ponthoz érkezett. Új kockázatok jelennek meg, ezzel szemben a jelek azt mutatják, hogy fontos kormányzati rendszerek és protokollok lazulnak és erodálódnak.”¹² 2020-tól, a Covid-19 pandémia biztonsági kérdéssé tette az egészségügyet.¹³ Az egészségbiztonsághoz szorosan kapcsolódik maga a biztonságiasítás¹⁴, amelyet Barry Buzan és kollégái úgy definiálnak, mint egy felülről érkező, politikai döntés eredményeképpen létrejövő folyamatot, amelynek során maga a biztonságiasító aktor – gyakran politikai vezető, magas beosztású állami funkcionárius –, jelöli ki azt a problémát, ebben az esetben a pandémiát, amit biztonsági kihívásnak tekint, s amely létében fenyegetheti a referens objektumot (ami lehet maga az állam, a kultúra, a nemzet, stb.) majd erről meg is győzi a társadalmat a politikai diskurzus során.¹⁵ A sikeres biztonságiasítás lehetővé teszi a biztonságiasító aktornak a rendkívüli lépések bevezetését, amelyek túllépnek a korábbi normál, avagy demokratikus kereteken.¹⁶

A Covid-19 pandémia és a határlezárások az egész világon jelentősen befolyásolták a migrációs folyamatokat. Az ENSZ becslése alapján a migránsok száma 2019-ben már elérte a 272 millió főt, a világ lakosságának a 3,5%-át, amely a II. világháború óta a legnagyobb népességvándorlásnak tekinthető.¹⁷ A járvány a migrációs folyamatokat megrekesztette, jelentősen csökkent a vándorlók száma, továbbá emelkedett a munkanélküliség és ezzel párhuzamosan a hazautalások is átlagosan 14%-kal csökkentek. Világviszonylatban, 9-ből 1 fő megélhetése a hazautalásoktól függ.¹⁸

A határlezárások növelték a migráció kockázatát, veszélyeztetve a humánbiztonságot azáltal, hogy a migrációs folyamatokat a nem legális útvonalak felé terelték, így a migráció alanyai sokkal kiszolgáltatottabbá váltak, például a kizsákmányolással vagy az emberkereskedelemmel szemben is. A tranzit- vagy már a célországban tartózkodó migránsok társadalmi távolságtartása nehezebb, jobban ki vannak téve a fertőzésnek, korlátozott az egészségügyi ellátáshoz, a munkához és az élelemhez való hozzájutásuk is.¹⁹ A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) szerint a Covid-19 pandémiához köthető halálozási ráta a migránsok körében szignifikánsan magasabb lehet, mivel az oltáshoz való hozzájutásuk lényegesen korlátozottabb.²⁰ A Covid-19 egyik nem várt következménye az egyre erősödő migráció-ellenes megmozdulások, a rasszizmus és a xenofóbia. A pandémia

¹¹ Szászi 2019, 111. Paris 2001, 89.

¹² Matus 2020, 43.

¹³ Molnar et al. 2020, 1168

¹⁴ Biztonságiasítás: „(...) amikor valamilyen ügy az államra nézve létfenyegetésként jelenik meg, s ennek okán az állam, vagy annak képviselői rendkívüli intézkedésekhez folyamodnak.” Gazdag et al. 2018, 24.

¹⁵ Buzan et al. 1998, 23–35.

¹⁶ Gazdag et al. 2018, 24.

¹⁷ World Migration Report – 2020, 20.

¹⁸ Laczkó 2021, 5–7. ICMPD Migration Outlook 2021, 2.

¹⁹ Ardittis 2021, 2., Laczkó 2021, 6

²⁰ Ardittis 2021, 2. ICMPD Migration Outlook 2021, 2.

egyértelműen diszkriminál, származás, társadalmi státusz alapján. Az állam felelősége is, hogy a migránsok diszkriminálása és a migrációellenes megmozdulások ellen hogyan lép fel.²¹

A járvánnyal együtt járó utazási korlátozások, valamint a határlezárások több OECD-hez tartozó országban, például Olaszországban és Portugáliában is akadályozták a külföldi munkavállalók felvételét a szezonális, elsősorban mezőgazdasági munkákra. Míg az európai országokra inkább a rövid távú vízum engedélyezése volt jellemző, Chilében és Kolumbiában²² a lejárt tartózkodásra jogosító engedélyek és a turista vízumok rendkívüli legalizálására adtak lehetőséget. Franciaországban gyorsított állampolgársági eljárást ajánlottak fel a bevándorlóknak.²³

A kutatás menete

A kutatás három módszerre, az adatbázisokra, a jogszabályi háttér elemzésére, valamint az esettanulmányok alapján levonható következtetésekre támaszkodik. A chilei bevándorlókra vonatkozó részletes adatokat a chilei Bevándorlási Hivatal évente aktualizálja, valamint ehhez kapcsolódóan a chilei Nyomozó Rendőrség (PDI) a chilei Statisztikai Hivatallal és a Bevándorlási Hivatallal közösen évente publikálja a bevándorlással kapcsolatos statisztikákat, továbbá az irreguláris bevándorlókra vonatkozó becslést adatokat. A venezuelaiak vándorlására vonatkozó információ a venezuelai migráció koordinálására létrehozott, az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatala (UNHCR, United Nations High Commissioner for Refugees) és a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM, International Organization for Migration) által támogatott R4V.info²⁴ oldalról érhetőek el. A folyamatosan aktualizált adatok elsősorban a venezuelai migrációval érintett országok adatbázisaira támaszkodik. Ezen kívül a kutatáshoz az ENSZ, az OECD, a WorldBank, valamint a Statista.com adatai is felhasználásra kerültek. Fontos megjegyezni, hogy az irreguláris migrációval kapcsolatos adatok egy része az egyes országok becslésein alapszik, vagy a rendkívüli legalizálási programok során regisztrálják az országban tartózkodó külföldieket. Chile esetében a PDI az önfeljelentés vagy a tettenérés során gyűjt adatokat a jogellenes határátlépőkről.

A pandémia és a migráció jogszabályi hátterének a vizsgálatához az érintett országok kormányainak hivatalos oldalai nyújtottak segítséget. A kutatás során a vezető hírportálok (BBC, CNN, La Tercera, Emol stb.) elemzései alapján készültek az esettanulmányok, amelyek egyrészt színesebbé tehetik az adatok elemzését, másrészt rávilágítanak a migráció társadalmi hátterére. A pandémia alatt a migrációval kapcsolatos adatok korlátozottan állnak rendelkezésre, hiszen számos migrációhoz köthető kutatás a Covid-19 alatt leállt, továbbá az adatok egy részét nem aktualizálják, így a Covid-19 migrációra gyakorolt hatásának elemzése 2021 őszén meglehetősen korlátozott.²⁵

²¹ Laczkó 2021, 7. Henneby et al. 2020, 4–5.

²² Kolumbia 2020-tól, Chile 2010-től OECD tagállam

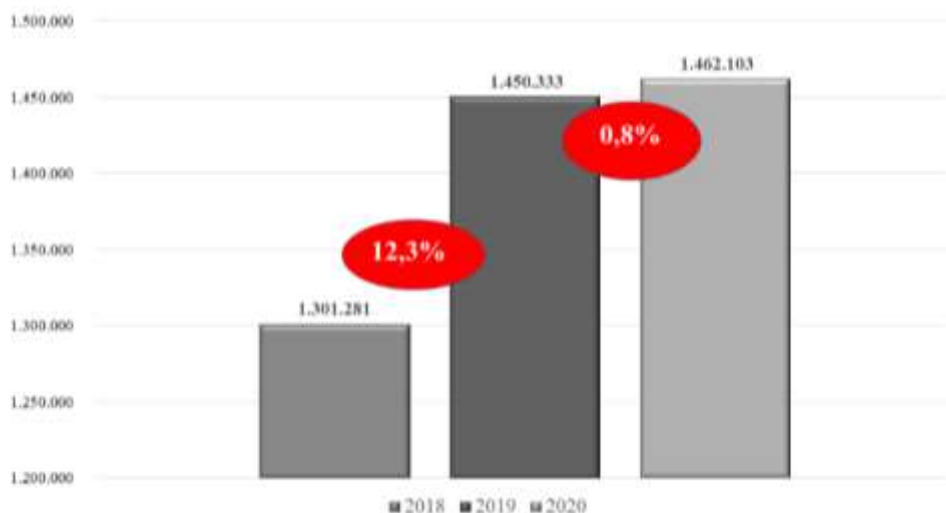
²³ European Migration Network. 2021, 36

²⁴ Lásd bővebben: Plataforma de Coordinación para Refugiados y Migrantes de Venezuela <https://www.r4v.info/es/home>

²⁵ WordBank. 2021. Laczkó 2021, 8.

Migrációs folyamatok Chilében

A 19 milliós lakosú Chile a legbiztonságosabb ország Dél-Amerikában az Insight Crime²⁶ adatai alapján, valamint kiemelkedő gazdasági mutatókkal rendelkezik a régióban.²⁷

1. ábra

Chilében élő külföldiek becsült száma (2018-2020)

(Forrás: Saját szerkesztés a Chilei Bevándorlási Hivatal adatai alapján Extranjería – Estimación de personas extranjerías 2021, 12.)

A Chilébe érkező bevándorlók elsősorban munkavállalási céllal érkeznek az országba. Kezdetben a szomszédos Peruból és Bolíviából főképp háztartási alkalmazottak, kétkezi munkások érkeztek Chilébe, majd egyre távolabbi országokból is, mint például Haitiről és Venezuelából. 2014 és 2020 között több, mint egy millió bevándorló érkezett az országba. A bevándorlást az 1975/1094-es törvényerejű rendelet szabályozta egészen 2021 áprilisáig, lehetővé téve az országban tartózkodók számára a migrációs státusz megváltoztatását. Ennek eredményeként a chilei bevándorlási hivatal 2000 és 2021 között 2.628.422 ügygel foglalkozott, jelentősen meghosszabbítva a tartózkodási és letelepedési engedélyek iránti kérelmek elbírálásának az idejét, amely 8–24 hónap körülire emelkedett.²⁸ A Chilei Nyomozó Rendőrség (PDI), a Bevándorlási Hivatal és a Chilei, Statisztikai hivatal becslésen alapuló számításai alapján (1. ábra) 2020 december 31-én 1.462.103 külföldi tartózkodott Chilében. A Covid-19 pandémia csökkentette a Chilébe áramló migrációt, míg 2018-2019 során 12,3%-os volt a növekedés, ez az arány 2020-ra 0,8%-ra szűkült.²⁹ Az előző évekhez hasonlóan a származási ország szerinti megoszlás alapján (2. ábra) ismét a venezuelaiak voltak az első helyen (30,7%), majd őket követték a peruiak (16,4%), a haitiak (12,5%), valamint a

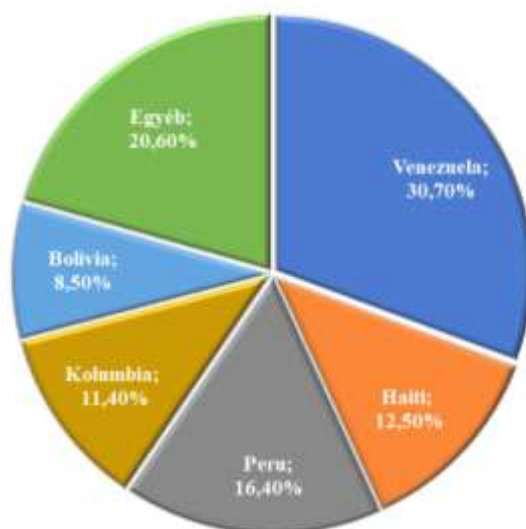
²⁶ InSight Crime's 2020.

²⁷ 2020 és 2019 évi adatokat figyelembevéve: Chile -népesség: 18.729.160, születéskor várható átlagos élettartam: 80 év, szegénység: 8,6%, egy főre jutó GDP: US\$ 15.921. korrupció megítélése: 25. hely/180. Összehasonlítva ugyanezen adatokat a szomszédos Bolíviával: népesség: 11.513.100. születéskor várható átlagos élettartam: 71 év, szegénység: 34,6%, egy főre jutó GDP: US\$ 3.520, korrupció megítélése:124. hely/180. Country comparison 2020. Transparency International 2020. Worldbank. 2019.

²⁸ Extranjería – Estadísticas migratorias. Vö: Thomázy, 2021b.

²⁹ Extranjería – Estimación de personas extranjerías 2021, 12. A bevándorlásra vonatkozó 2018-2019 évi adatokat 2021-ben a korrigálták, a korábbi becslés 2019-ben a bevándorlók számát 1.492.522 főben határozta meg, ebből 300 ezer volt illegális, 2018-ra vonatkozó korábbi becsült adat: 1.251.225 fő. Instituto Nacional de Estadísticas: Estadísticas sociales – Demografía y migración 2019.

kolumbiaiak (11,4) és a bolíviaiak (8,5%).³⁰

2. ábra

Chilében élő külföldiek származási ország alapján (2020)

(Forrás: Saját szerkesztés a Chilei Bevándorlási Hivatal adatai alapján- Extranjería – Estimación de personas extranjerías 2021, 15.)

Covid-19 Pandémia és a határok lezárása

A chilei kormány koronavírussal kapcsolatos intézkedései folyamatosan nyomon követhetők a pandémia kezdetétől az erre létrehozott kormányzati weboldalon.³¹ A kormány az egészségügyi vészhelyzetre már 2020. február 8-án figyelmeztetést adott ki, az első fertőzött esetet 2020. március 3-án regisztrálták, egy Ázsiából hazatért chilei turista személyében.³² 2020. március 6-án az Egészségügyi Minisztérium új jogszabálya lépett hatályba, amely lehetővé tette a minisztérium hatáskörének a növelését, a Covid-19 helyi terjedésének a megakadályozása érdekében. A 2020. március 18. napján kihirdetett veszélyhelyzet megteremtette a törvényi feltételeket a kijárási-, a rendezvények tilalma, valamint a heti rendszerességgel aktualizált karantén fenntartására, továbbá ezzel párhuzamosan teljes határázáratot rendeltek el.³³ A pandémia alatt a chilei esetszámok igen magasak voltak, különösen a fővárosi régióban, viszont latin-amerikai viszonylatban kiemelkedő volt az elvégzett tesztek száma. 2021. november elejéig közel 24 millió Covid-19 tesztet végeztek az országban.³⁴ 2021 augusztus végéig öt fokozatú³⁵ karanténrendelet volt életben, az oktatási intézmények is zárva maradtak egészen 2021 szeptemberig. Az időben lefoglalt oltóanyagok és a magas oltási

³⁰ Míg korábban a peruiak voltak, 2018-tól a venezuelaiak a legnagyobb bevándorlócsoporthoz tartoztak az országban. Extranjería – Estimación de personas extranjerías 2021, 15.

³¹ Gobierno de Chile, Coronavirus.

³² Villalobos et al, e275.

³³ *Diario Oficial*, 18.03.2020.

³⁴ Villalobos et al, e276, Gobierno de Chile – Cifras oficiales.

³⁵ A fertőzöttség alapján heti rendszerességgel aktualizált, 1-5 fokozatú karantén volt érvényben Chilében, a teljes kijárási tilalomtól a szabad mozgásig, így a fővárost kerületei, vagy a chilei régiók nem egyszerre kerültek teljes karantén alá, hanem a fertőzöttségi adatokat figyelembe véve, részlegesen vagy teljesen. Gobierno de Chile, Coronavirus.

hajlandóság eredményeként 2021 október végén már 92% fölötti volt az ország átoltottsága. A harmadik dózis beadását 2021 augusztusban kezdték meg, illetve 2021 szeptembertől a 6-12 éves gyermekek oltását is, valamint korlátozottan, tesztelési és oltási kötelezettséggel, a turisták számára is lehetővé tették a beutazást. Fontos megemlíteni, hogy az országon belüli mobilitás, valamint az ország elhagyása is engedélyhez kötötték. A chileiek, vagy a Chilében élő külföldiek oltás nélkül csak különleges kérelemmel utazhattak.³⁶

A bevándorlók oltása vita tárgyát képezte Chilében, hiszen Andrés Allamand külügyminiszter 2021 elején kijelentette, hogy az illegális bevándorlókat, valamint a turistákat nem fogják beoltani. Allamand a „Covid-turizmus” és a jogellenes határátlépők ellen lépett fel ezzel a kijelentésével, hiszen Chilében már elkezdődött a tömeges oltás időszaka, míg a szomszédos országokban nem, vagy csak korlátozottan állt rendelkezésre oltóanyag.³⁷ Később a chilei kormány több ízben is kijelentette, hogy az oltáshoz mindenki ingyenesen hozzájuthat, ám számos emberi jogvédő szervezet jelezte, hogy az oltópontokon megtagadták az irreguláris bevándorlók oltását. Végül az Egészségügyi Minisztérium a 2021. május 19-én hatályba lépett 1871-es számú kormányrendeletben szabályozta az oltás folyamatát, megerősítve az általános és ingyenes, az irreguláris bevándorlókra is érvényes oltás lehetőségét, kirekesztette a turistákat az oltási programból. Az Egészségügyi Minisztérium az egészségbiztonság fontosságát hangsúlyozta: „az egészségügyi ellátáshoz való jogot biztosítani kell mindenkinek, továbbá egészségügyi szempontból indokolt a mindenkire érvényes, általános oltás, hiszen a migránsok is ki vannak téve a vírusnak, egyúttal a fertőzés hordozói is lehetnek, ugyanúgy ahogy a chileiek.”³⁸ A hosszú ideig tartó lezárások elsősorban a bevándorlók munkavállalására és a migrációs folyamatokra voltak hatással.

Covid-19 pandémia hatása a bevándorlók munkavállalására

A latin-amerikai országokkal összehasonlítva, Chilében, Costa Ricán és Uruguayban a munkaerőpiacon jelenlévő bevándorlók 70%-a foglalkoztatott, 30%-uk egyéni vállalkozó, vagy önfoglalkoztatott, míg például a Dominikai Köztársaságban ez az arány fordított. Általános tendencia, hogy a szolgáltatási szektor munkaerőpiacán aktívak.³⁹ Az OECD 2017-es adatai alapján a Chilében élő bevándorlók munkaerőpiaci részvétele 83,2 % -os volt (az OECD országok közül a legmagasabb), míg a chileiek 65,7%-a volt aktív.⁴⁰

Jelenleg nem áll rendelkezése pontos adat arról, hogy a pandémia alatt a Chilében élő bevándorlókat mennyire sújtotta a munkanélküliség, de a statisztikai adatok révén levonhatók bizonyos következtetések. A chilei Statisztikai Hivatal adatai alapján a Covid-19 következtében, a 2020 április és június közötti időszakban, három szektorban csökkent leginkább a foglalkoztatottság: a kereskedelemben 24,0%-kal, az építőiparban 36,6%-kal, valamint a Horeca⁴¹ szektorban 48,5%-kal, amely átlagosan a vizsgált időszakban 12,6%-os

³⁶ Gobierno de Chile, *Noticias*, 29.10.2021., Gobierno de Chile, Coronavirus.

³⁷ *La Tercera*. 11.02.2021.

³⁸ Bustos 2021.

³⁹ Carella et al. 2021, 5.

⁴⁰ OECD. 2019. Foreign-born participation rates. OECD. 2019. Native-born participation rates

⁴¹ Horeca: Hotels, Restaurants, Cafés

munkanélküliséget eredményezett az országban.⁴² A Statisztikai Hivatal, csaknem egy évvel későbbi, negyedéves (2020 december-2021 március) munkaerőpiaci jelentése alapján a foglalkoztatottság csökkenése a főbb szektorokban a következőképpen alakult: kereskedelem 9,9%-kal, Horeca 30,7%-kal, kis és egyéni vállalkozások 32,5%-kal. Továbbá a munkaerőpiacról kilépő inaktívak aránya 17,3%-kal emelkedett.⁴³ Az említett területek megegyeznek azokkal, ahol főképp a bevándorlók állnak alkalmazásban, vagy vállalkozóként érdekeltek. A statisztikai adatok alapján a chilei Jezsuita Migrációs Szolgálat (Servicio Jesuita a Migrantes) is azt valószínűsíti, hogy a helyi lakossággal összehasonlítva a pandémia alatt a bevándorlókat érintette nagyobb arányban a munkanélküliség.⁴⁴ Ennek némileg ellentmond a Kolumbiai Nemzeti Bank 2021. májusi jelentése, amely alapján a Chilében élő kolumbiaiak hazautalása átlagosan mindössze 10,2%-kal csökkent, a pandémia kezdeti időszakában jelentősebben, majd kiegyenlítődtött a hazautalások értéke. Összehasonlítva, ugyanezen időszak alatt a Panamában élő kolumbiaiak hazautalása 78,7%-kal esett vissza.⁴⁵

Feltételezhető, hogy a bevándorlók munkanélkülisége mögött leginkább az egyes szektoron belüli foglalkoztatottság csökkenése állhat, illetve a legálisan dolgozó, munkaszerződéssel rendelkező munkavállalókat kevésbé sújtotta a pandémiás helyzet, mint az önfoglalkoztatókat vagy az egyéni vállalkozókat. Chile, viszonylag kedvezőbb munkaerőpiaci helyzetének szerepe lehet a Covid-19 alatt nyújtott állami támogatásoknak, valamint a vészhelyzetre való tekintettel, a kormány által engedélyezett magán-nyugdíjpénztári megtakarítások többszöri 10%-os kivonásának.⁴⁶ Az állami támogatások, illetve a magán-nyugdíjpénztári megtakarítások csak a több éve Chilében dolgozó és adózó külföldieknek valós segítséget jelenhettek, így a hazautalások esetében, ahogy a kolumbiai példa is mutatja csak kisebb visszaesés történt.

Fontos megemlíteni, hogy az országban tartózkodó bevándorlók iskolázottsága magasabb, mint a helyi lakosságé. A chileiek átlagosan 11 évet, míg a bevándorlók 12,6 év töltenek el az iskolában, a venezuelaiak pedig átlagosan 15,6 évet, valamint 70%-uk felsőfokú végzettséggel rendelkezik. A haitiak iskolázottsága a legalacsonyabb, 9,5 év oktatásban való részvétellel.⁴⁷ A kreol nyelvet beszélő haitiak munkaerőpiaci részvétele korlátozott, a 2019-es munkaerőpiaci felmérés alapján, a haitiak 78%-a dolgozott a nyelvtudást nem igénylő építőiparban, illetve a mezőgazdaságban, viszont a pandémia alatt lehetőségeik szűkültek. Nyelvismeret hiányában gyakran nem tudnak ideiglenesen más szektorban munkát vállalni.⁴⁸

A női migráció külön csoportja a háztartási alkalmazottak, akik vagy bentlakásos vagy úgynevezett bejáró alkalmazottként vállalnak munkát.⁴⁹ Az első esetében a városon belüli közlekedés nem befolyásolta az alkalmazott foglalkoztatását a karantén időszakában, míg a

⁴² Instituto Nacional de Estadísticas - Chile. 2020, 1.

⁴³ Instituto Nacional de Estadísticas - Chile. 2021, 1.

⁴⁴ Urria Yañez 2020, 18.

⁴⁵ Banco de la República. 2020, 19.

⁴⁶ Ministerio de Desarrollo Social y Familia. 2021. Superintendencia de Pensiones. 2021.

⁴⁷ Instituto Nacional de Estadísticas-Chile. 2018, 87.

⁴⁸ Urria Yañez 2020, 19.

⁴⁹ Thomázy 2021a, 593–605.

bejáró munkavállalók a lezárások miatt nem tudtak eljutni a munkahelyükre, így ebben a szektorban is elkezdődtek a leépítések.⁵⁰ A 2008-ban kirobban gazdasági válságtól merőben eltér a pandémia következtében munkanélkülivé vált bevándorlók helyzete, hiszen az utazási korlátozások miatt nem, vagy csak nehézségek árán hagyhatták el Chilét. Az esetleges elvándorlást/visszavándorlást szintén nehezítette a célország lezárása.

Irreguláris migráció és a bevándorlók illegális kivándorlása

Chilére és a régióra jellemző, hogy a bevándorlás alapvetően humanitárius, szociális és nem biztonsági problémaként jelenik meg.⁵¹ Chile 1975-ös bevándorlási törvénye többszöri módosítás után sem volt alkalmas a tömeges bevándorlás kezelésére, végül Sebastian Piñera második elnöksége alatt (2018-2022), 2020. december 3-án a Kongresszus jóváhagyta az új bevándorlási törvényt, amely 2021. április 20-án lépett hatályba.⁵² A legfontosabb változás, hogy a törvény nem teszi lehetővé a tartózkodási engedély iránti kérelmek benyújtását Chilében, csak a szokásos tartózkodási hely szerinti országban, továbbá megkönnyíti a kitoloncolást. Ezzel párhuzamosan új intézményrendszer létrehozása is megkezdődött, mellyel az ügyintézési idő csökkenését várják.⁵³ Az új törvénnyel kapcsolatban az Amnesty International chilei szervezete, valamint a Jezsuita Migrációs Szolgálat is az irreguláris migráció várható növekedésére figyelmeztetett (3. ábra).⁵⁴

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 (Jul.)	Összesen
Bolívia	161	486	568	271	206	204	318	300	322	755	844	3.043	7.478
Kolumbia	80	222	312	843	992	348	234	253	270	439	742	949	5.684
Kuba	6	30	23	11	9	24	38	715	3.574	1.448	449	169	6.496
Haiti	2	12	4	1	11	15	31	12	19	644	1.089	800	2.640
Peru	132	107	90	107	105	111	145	70	120	117	332	393	1.829
Dominikai Köztársaság	4	12	32	297	665	1.017	1.811	1.453	1.785	1.190	286	221	8.773
Venezuela	-	-	2	1	1	1	11	9	101	3.333	12.935	17.914	34.308
Egyéb	30	53	78	133	108	59	77	93	119	122	171	184	1.227
Összesen	415	922	1.109	1.664	2.097	1.779	2.665	2.905	6.310	8.048	16.848	23.673	68.435

3. ábra

Irreguláris határátlépők Chilében (2010-2021)
(Forrás: Servicio Jesuita a Migrantes -Chile 2021.)⁵⁵

⁵⁰ León, *Diario Financiero*, 11.05.2021

⁵¹ Baeza Freer et al. 2018.

⁵² Liencura *Publimetro*, 12.11.2018 21325. Ley de migración y extranjería.

⁵³ Gobierno de Chile, *Noticias*, 12.04.2021.

⁵⁴ Rincado, 2020. Servicio Jesuita a Migrantes – Chile. 2021.

⁵⁵ Servicio Jesuita a Migrantes – Chile. 2021.

A kormány 2018-ban, még az új migrációs törvény hatálybalépése előtt, 2019 novemberéig tartó rendkívüli legalizálási programot hirdetett meg, amelyre 210 ezer irreguláris bevándorló jelentkezett. A 3. ábrán látható, hogy ezzel párhuzamosan a jogellenes határátlépések száma is növekedni kezdett. 2014-ben a dominikaiak, valamint 2018-ban a haitiak vízumkötelezettségének a bevezetése után is hasonló emelkedést tapasztaltak a hatóságok.⁵⁶ A Covid-19 határlezárások után erőteljes migrációs nyomás nehezedett Chile északi (bolíviai és perui) határszakaszaira, főként a venezuelaiak, a kolumbiaiak és a bolíviaiak határátlépése növekedett.⁵⁷ A jogellenes határátlépések humanitárius krízist eredményeztek az 1500 lakosú Colchanében, ahová 2021 elején közel kétezer migráns érkezett. Bár a kormány az úgynevezett „Plan Colchane”⁵⁸ intézkedési tervvel az illegálisan érkező bevándorlók kitoloncolását hirdette meg és a határszakaszok ellenőrzését ígérte, a kitoloncolások a humanitárius szervezetek közbejárására 2021 áprilisában leálltak⁵⁹. A jogellenes határátlépések tovább folytatódtak, mind a perui mind a bolíviai határszakaszokon. 2021 júliusáig 23.673 főre emelkedett a regisztrált határátlépők száma, de a hatóságok ennél jóval magasabbra becsülik a jogellenes határátlépéseket, akár napi 150-200 fő is érkezhethet egyes határszakaszokon.⁶⁰

A Covid-19 pandémia határlezárásait követően a Chilébe érkező bevándorlók a határmenti településekre érkeztek és befogadótáborok hiányában a közterületeken, parkokban táboroztak, kiváltva a helyi lakosok ellenérzését. Az áldatlan állapotokról, a határátkeléseket jó pénzért szervező, főként bolíviai bandákról riportok sora számolt be, viszont a kormány részéről nem történt érdemi intézkedés.⁶¹ 2021. szeptember 25-én Iquique városában megközelítőleg 5 ezer migráció ellenes tüntető megtámadta a bevándorlók egy csoportját és felgyújtotta ideiglenes táborukat.⁶² Október 2-án Santiagóban, valamint Antofagastában is tüntettek a „migráns invázió” ellen.⁶³ 2021. szeptember 26-án a Jezuita Migrációs Szolgálat koordinálásával, 24 civil szervezet nyílt levélben kérte, hogy a kormány változtassa meg a migrációs politikáját.⁶⁴ Ennek hatására 2021. szeptember 30-án, a kormány intézkedések sorát jelentette be az északi-régióban, elsősorban a határellenőrzés szigorítását az Iquique és Colchane településekhez közeli határszakaszokon, valamint befogadóközpontok létesítését, kedvezményes szálláslehetőség biztosítását, ideiglenes táborhelyek kialakítását és a civil szervezetekkel való szorosabb együttműködést.⁶⁵ A perui határszakaszokon ugyanakkor nem történt változás, a határátlépők fogadására továbbra sincsenek meg az intézményes felételek. A Perutól csak néhány km-re lévő Arica városa több ízben is eredménytelenül kért segítséget a kormánytól a migrációs krízis orvoslására, ezért 2021 októberében a város polgármestere nemzetközi szervezetekhez fordult (UNICEF, Nemzetközi Migrációs Szervezethez-IOM).⁶⁶

⁵⁶ Servicio Jesuita a Migrantes – Chile. 2021.

⁵⁷ Gobierno de Chile, *Noticias*, 20.04.2021. Servicio Jesuita a Migrantes – Chile. 2021.

⁵⁸ Reyes, *La Tercera*, 09.02.2021.

⁵⁹ Senado. 2021. *Noticias*, 24.06.2021.

⁶⁰ Servicio Jesuita a Migrantes – Chile. 2021. Municipalidad de Arica. *Noticias*, 14.10.2021.

⁶¹ Navas, *Diario Financiero*, 02.10.2021.

⁶² *BBC News*, 26.09.2021.

⁶³ *El Mostrador*, 02.10.2021.

⁶⁴ Servicio Jesuita a Migrantes – Chile. 2021b. Riquelme, *Emol.com*, 21.08.2021.

⁶⁵ Riquelme, *Emol.com*, 21.08.2021. Gobierno de Chile, *Noticias*, 30.09.2021.

⁶⁶ Servicio Jesuita a Migrantes – Chile. 2021. Municipalidad de Arica. *Noticias*, 14.10.2021.

A pandémia során a chilei kormány rendkívüli legalizálási programot hirdetett, viszont a korábbi évek gyakorlatával ellentétben csak a legálisan, 2020. március 18. előtt az országba érkezett bevándorlók számára.⁶⁷ Kolumbia, Peru is meghirdette a saját legalizálási programját, Chilével ellentétben az illegálisan érkező bevándorlók is részt vehetnek a legalizálási programban. A venezuelai migrációval érintett országok programjai nem összehangoltak, így egy migráns akár több országban is legalizálhatja a státuszát, majd tovább vándorol. A legalizálási programokra elsősorban az egészségbiztonság szempontjából van szükség, hiszen enélkül óriási tömegek maradhatnak oltatlanul és vándorolhatnak tovább.⁶⁸ Ezzel párhuzamosan a bevándorlók illegális kivándorlásának a jelensége is megjelent. Elsősorban haitiak hagyják el így Chilét, eljutva akár Texas határáig, elsősorban a társadalmi elutasítás, a munkanélküliség, valamint a legalizáláshoz szükséges okiratok (például, erkölcsi bizonyítvány) beszerzésének nehézségei miatt.⁶⁹

Összefoglalás

A venezuelaiak kivándorlása a legnagyobb migrációs nyomás a régióban, Dél-Amerika modernkori történetének legnagyobb migrációs válsága. A 30 milliós ország lakosainak közel 20%-a távozott 2021 őszéig, komoly problémát okozva az érintett országoknak. A venezuelaiak akár több országot érintve érkeznek Chilébe, ahol egyéb nagy számú bevándorló csoport is él. Feltételezhető, hogy a pandémia alatt az andoki országba érkező venezuelaiaknak mindössze egyharmada érkezhetett közvetlenül Venezuelából, nagyrészüket Kolumbiából, Ecuadorból vagy Peruból utazhatott tovább, megélhetést és / vagy jobb lehetőségeket keresve.⁷⁰

A bevezetőben megfogalmazott hipotézisek alapján egyértelmű, hogy a Covid-19 pandémia alatt csökkent a Chile felé irányuló legális migráció és növekedett a jogellenes határátlépések száma. A második hipotézis, amely az új bevándorlási törvényre és a bevándorlás szabályozására vonatkozott, csak részben teljesült, hiszen a 2021. áprilisában hatályba lépett törvény szükséges volt és jelentős változást hozott, de leginkább a határok védelmére összpontosít. Az új törvény nem teszi lehetővé a tartózkodásra jogosító engedélyek iránti kérelmek benyújtását Chilében, adminisztratív akadályokat állítva a migrációs folyamatok elé, amely növeli az irreguláris bevándorlást. A harmadik hipotézissel kapcsolatban, amely a rendkívüli legalizálások, valamint a nemzetközi összefogás hiányának az irreguláris migrációra gyakorolt hatását vizsgálta, megállapítható, hogy erősödött a jogellenes határátlépések száma a vizsgált időszakban, elsősorban a nemzetközi összefogás és a migrációs politikák összehangolásának a hiánya miatt. Ezzel párhuzamosan az adminisztratív akadályok következményeként megjelent a bevándorlók illegális kivándorlása is. A Covid-19 alatt meghirdetett legalizálási programokra elsősorban az egészségbiztonság miatt volt szükség, az érintett országok biztonságiasították a pandémiát, és az oltási programokat kiterjesztették a bevándorlókra is. Azonban a régió belül a legalizálások összehangolásának a hiánya,

⁶⁷ Gobierno de Chile, *Noticias*, 20.04.2021.

⁶⁸ *El Comercio*, 17.06.2021. *News UN*, 2021.02.08. Gobierno de Perú, 2021.

⁶⁹ Mohor, *CNN*, 14.10.2021.

⁷⁰ Mohor, *CNN*, 14.10.2021.

továbbvándorlásra ösztönözi a migráció alanyait, akik kedvezőbb feltételeket keresnek az ideiglenes letelepedésre.

A chilei kormány a bolíviai határszakaszon történt jogellenes határátlépésekre a „Plan Colchane” intézkedési tervvel eredménytelenül reagált. Egy rövid határszakasz védelmére koncentrált, azonban a határátlépések leállításához vagy csökkenéséhez nem volt elegendő az intézkedés, a szakasz lezárásával a jogellenes határátlépések más határrészekre tolódtak át. A pandémia alatt a kormány az egészségbiztonságra fókuszált és figyelmen kívül hagyta az országba érkező migrációt. Tálás Péter felhívja a figyelmet arra, hogy a nemzetközi migráció akkor is biztonsági kérdéssé válik, ha olyan nagy tömegű bevándorló érkezik, hogy a migráció fogadása, letelepítése adminisztratív problémát jelent az államnak.⁷¹ Az észak-chilei településeken a tömeges migráció fogadásának nem voltak meg az intézményi feltételei. A lakosság biztonságpercepciója látványosan romlott. A chilei kormány azonban csak a migrációellenes tüntetések, valamint a civil szervezetek nyílt levélben megfogalmazott felszólítása után reagált a kialakult helyzetre.

A chilei Szenátus a bevándorlóellenes tüntetések és atrocitások miatt 2021. szeptember 28-án napirendre tűzte a migrációval kapcsolatos nemzetközi összefogás szükségességét.⁷² A Covid-19 pandémia egyik tanulsága, hogy segíteni kell az országok felkészülését annak érdekében, hogy hatékonyabban reagáljanak a jövőbeli migrációs kihívásokra és azok előrejelzésére.⁷³ A venezuelai migrációval érintett országok jelenleg csak reagálnak a már kialakult helyzetre és a Covid-19 pandémia, valamint az egészségbiztonság kérdése tette szükségessé az érintett országok legalizálási programjait. A pandémia előtt Kolumbia egy millióra, Chile 300 ezerre becsülte az országban élő irreguláris bevándorlók számát.

Az előrejelzések szerint a migrációs folyamatok a régióban erősödni fognak. Így elengedhetetlen az érintett országok összefogása és az intézkedések összehangolása, hiszen a venezuelai kivándorlók száma 2022 első felében elérheti a 7 millió főt, meghaladva a szíriai kivándorlók számát. Viszont úgy tűnik a nemzetközi szervezetek kevesebb figyelmet fordítanak erre a régióra, hiszen venezuelai migrációs krízisre fordított nemzetközi támogatások alig egy tizedét érik el a szíriainak.⁷⁴ A chilei kormány a Covid-19 pandémia után 500 ezer új bevándorlót prognosztizál, elsősorban olyan venezuelaiak érkehetnek az országba, akik Ecuadorból vagy Peruból vándorolnak tovább.⁷⁵ [Lezárva: 2021.11.12.]

⁷¹ Tálás 2018, 9–10.

⁷² Senado, 2021. *Noticias*, 28.09.2021.

⁷³ European Migration Network 2021, 36.

⁷⁴ OAE, *Comunicado de Prensa*, 29.07.2021.

⁷⁵ *Telesur*, 11.08.2020.

FELHASZNÁLT IRODALOM

21325. Ley de migración y extranjería, publicado el 20 de abril del 2021. <https://www.bcn.cl/leychile/navegar?idNorma=1158549>, (Letöltés ideje: 2021.09.03.).
- „Allamand y el Turismo Covid: Si usted ingresó al país como turista, no puede acceder a la vacuna” *La Tercera*, 11.02.2021. <https://www.latercera.com/politica/noticia/allamand-y-el-turismo-covid-si-usted-ingreso-al-pais-como-turista-no-puede-acceder-a-la-vacuna/REEISEYR3RHQJOIBT34O3NVEWE/> (Letöltés ideje: 2021.11.05.)
- Ardittis, Solon – Laczkó, Frank. 2021. Migration Policy Practice XI, no. 1. <https://publications.iom.int/es/node/2617> (Letöltés ideje: 2021.10.30.)
- Baeza Freer, Jaime – Leslie E. Wehner. Los desafíos de seguridad para Chile: definiciones para escenarios múltiples. *Revista de Estudios en Seguridad Internacional* 4, no. 1. (2018):19–35. <https://doi.org/10.18847/1.7.2>
- Banco de la República. 2020. Ingresos externos de remesas en Colombia en el marco de la pandemia por covid-19. <https://www.cemla.org/actividades/2021-final/2021-05-mesa-redonda-efectos-COVID-19-migracion-remesas-if/2021-05-mesa-redonda-efectos-COVID-19-migracion-remesas-if-4.pdf> (Letöltés ideje: 2021.10.19.)
- Bustos, Andrea. „Minsal aclara universalidad de la vacuna ante denuncias de discriminación a migrantes”. *RadioUChile*, 31.05.2021. <https://radio.uchile.cl/2021/05/31/minsal-aclara-universalidad-de-la-vacuna-ante-denuncias-de-discriminacion-a-migrantes/> (Letöltés ideje: 2021.11.05.)
- Buzan, Barry – Ole Waeber – Jaap de Wilde. *Security. A new Framework for analysis*. London: Linne Rienner, 1998.
- Carella, Francesco – Freañ, Silvia – Velasco, Juan Jacobo. 2021. Panorama Laboral en tiempos de la COVID-19 Migración laboral, movilidad en el mundo del trabajo ante la pandemia de la COVID-19 en América Latina y el Caribe. Organización Internacional de Trabajo. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---americas/---ro-lima/documents/publication/wcms_778606.pdf (Letöltés ideje: 2021.10.18.)
- Canciller chileno advierte aumento de migración tras Covid-19. *Telesur*, 11.08.2020. <https://www.telesurtv.net/news/coronavirus-canciller-chileno-advierte-aumento-migracion-20200811-0050.html> (Letöltés ideje: 2021.01.06.)
- „Chile: la marcha contra migrantes que terminó con la quema de pertenencias y carpas de extranjeros”. *BBC News*, 26.09.2021. <https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-58700359> (Letöltés ideje: 2021.11.07.)
- Country comparison Bolivia vs Chile – 2020. <https://countryeconomy.com/countries/compare/bolivia/chile> (Letöltés ideje: 2021.10.28.)
- Diario Oficial de Chile. 2020. Declara estado de excepción constitucional de catástrofe, por calamidad pública, en el territorio de Chile. *Diario Oficial*, 18.03.2020. <https://www.diariooficial.interior.gob.cl/publicaciones/2020/03/18/42607-B/01/1742691.pdf> (Letöltés ideje: 2021.11.01.)

de Haas, Hein – Stephen Castles – Mark J. Miller. *The Age of Migration. International Population Movements in the Modern World*. 6th Edition, London: Red Globe Press, 2020.

Extranjería – Estimación de personas extranjeras residentes habituales en Chile al 31 de diciembre de 2020. 2021.

<https://www.extranjeria.gob.cl/media/2021/07/Estimacio%CC%81n-poblacio%CC%81n-extranjera-en-Chile-2020.pdf> (Letöltés ideje: 2021.08.20.)

Extranjería – Estadísticas migratorias. <https://www.extranjeria.gob.cl/estadisticas-migratorias/> (Letöltés ideje: 2021.10.15.)

European Migration Network. 2021. The Impact of COVID-19 in the Migration area in EU and OECD Countries. EMN OECD Umbrella Inform. 4/2021.

<https://www.oecd.org/migration/mig/00-eu-emn-covid19-umbrella-inform-en.pdf> (Letöltés ideje: 2021.10.19.)

Explanatory Note for October's Venezuelan Refugee and Migrant Figures Update - Oct 2021.

<https://www.r4v.info/en/document/explanatory-note-octobers-venezuelan-refugee-and-migrant-figures-update-oct-2021> (Letöltés ideje: 2021.11.10.)

Gazdag Ferenc – Remek Éva. *A biztonsági tanulmányok alapjai*. Budapest: Dialóg Campus, 2018.

Gobierno de Chile. 2021. „Chile se ubica entre los 10 mejores países del mundo para vivir en pandemia”. *Noticias*, 29.10.2021. <https://www.gob.cl/noticias/chile-se-ubica-entre-los-10-mejores-paises-del-mundo-para-vivir-en-pandemia/> (Letöltés ideje: 2021.11.01.)

Gobierno de Chile. 2021. „Nueva ley de migraciones”. *Noticias*, 12.04.2021.

<https://www.gob.cl/noticias/nueva-ley-de-migraciones-conoce-las-nuevas-herramientas-para-asegurar-un-proceso-ordenado-seguro-y-regular-de-quienes-lleguen-vivir-chile/> (Letöltés ideje: 2021. 11. 05.)

Gobierno de Chile. 2021. „Gobierno inicia hoy segundo proceso extraordinario de regularización migratoria 100% digital”. *Noticias*, 20.04.2021.

<https://www.interior.gob.cl/noticias/2021/04/20/gobierno-inicia-hoy-segundo-proceso-extraordinario-de-regularizacion-migratoria-100-digital/> (Letöltés ideje: 2021.11.02.)

Gobierno de Chile. 2021. „Gobierno anuncia medidas para enfrentar la migración en la zona norte”. *Noticias*, 30.09.2021. <https://interior.gob.cl/noticias/2021/09/30/gobierno-anuncia-medidas-para-enfrentar-la-migracion-en-la-zona-norte/> (Letöltés ideje: 2021.11.06.)

Gobierno de Chile. 2021. Coronavirus. <https://www.gob.cl/coronavirus/> (Letöltés ideje: 2021.11.01.)

Gobierno de Chile. 2021. Cifras oficiales. <https://www.gob.cl/coronavirus/cifrasoficiales/> (Letöltés ideje: 2021.11.01.)

Gobierno de Perú. 2021. Regularización migratoria. <https://www.gob.pe/14190-regularizacion-migratoria-regularizar-situacion-migratoria-para-extranjeros-mayores-de-edad> (Letöltés ideje: 2021.11.06.)

- Hennebry, Jenna – Hari KC. 2020. Quarantined! Xenophobia and migrant workers during the COVID-19 pandemic. Geneva: International Organization for Migration (IOM). <https://publications.iom.int/system/files/pdf/quarantined.pdf> (Letöltés ideje: 2020.09.11.)
- Instituto Nacional de Estadísticas - Chile. 2021. Boletín estadístico: Empleo trimestral. Edición no. 269. 31.03.2021. <https://www.ine.cl/docs/default-source/ocupacion-y-desocupacion/boletines/2021/pa%C3%ADs/bolet%C3%ADn-empleo-nacional-trimestre-m%C3%B3vil-diciembre-2020-enero-2021-febrero-2021.pdf> (Letöltés ideje: 2021. 10. 18.)
- Instituto Nacional de Estadísticas: Estadísticas sociales – Demografía y migración. 2019. <https://www.ine.cl/estadisticas/sociales/demografia-y-vitales/demografia-y-migracion> (Letöltés ideje: 2020.08.20.)
- InSight Crime’s 2020 Homicide Round-Up. 2021. <https://es.insightcrime.org/noticias/analisis/balance-insight-crime-homicidios-2020> (Letöltés ideje: 2021.10.28.)
- Hautzinger Zoltán – Hegedüs Judit – Klenner Zoltán. A migráció elmélete. Budapest: Nemzeti Közszerkeleti Egyetem. Rendészettudományi Kar, 2014.
- ICMPD Migration Outlook. 2021. Seven things to look out for in 2021. Origins, key events and priorities for Europe. 2021. https://www.icmpd.org/file/download/50542/file/ICMPD_Migration_Outlook_2021_final.pdf (Letöltés ideje: 2021.10.30.)
- Instituto Nacional de Estadísticas - Chile. 2020. Boletín estadístico: Empleo trimestral. Edición no. 261. 31 de junio de 2020. <https://www.ine.cl/docs/default-source/ocupacion-y-desocupacion/boletines/2020/pa%C3%ADs/bolet%C3%ADn-empleo-nacional-trimestre-m%C3%B3vil-abril-mayo-junio-2020.pdf> (Letöltés ideje: 2021.10.18.)
- Instituto Nacional de Estadísticas - Chile. 2018. Características de la inmigración internacional en Chile – Censo 2017., <http://www.censo2017.cl/descargas/inmigracion/181123-documento-migracion.pdf> (Letöltés ideje: 2021.10.19.)
- Laczkó, Frank. 2021. COVID-19 and migration in 2020: Five key trends. Migration Policy Practice XI. no. 1. 5–10. <https://publications.iom.int/es/node/2617> (Letöltés ideje: 2021.10.30.)
- „La ONU elogia la decisión de Colombia de dar protección temporal a los 1,7 millones de venezolanos residentes en el país”. *News UN*, 2021.02.08, <https://news.un.org/es/story/2021/02/1487782>, (Letöltés ideje: 2021.05.20.)
- León, Carolina. „Las obligaciones laborales durante la cuarentena: ¿se puede o no ir a trabajar?” *Diario Financiero*, 11.05.2021. <https://www.df.cl/noticias/economia-y-politica/laboral-personas/las-obligaciones-laborales-durante-la-cuarentena-se-puede-o-no-ir-a/2020-05-11/151431.html> (Letöltés ideje: 2021.10.19.)

- Leading countries of destination of Venezuelan emigrants in 2020. Statista.
<https://www.statista.com/statistics/824384/leading-countries-destination-venezuelan-migrants/> (Letöltés ideje: 2021.10.30.)
- Liencura, Jaime. „Migración: la frontera que divide a los gobiernos de Bachelet con el de Piñera”. *Publimetro*, 12.11.2018.
<https://www.publimetro.cl/cl/noticias/2018/12/11/bachelet-versus-pinera-migracion.html>, (Letöltés ideje: 2020.10.21.)
- „Marchas por crisis migrante se realizaron en Iquique, Antofagasta y Santiago”. *El Mostrador*, 02.10.2021.
<https://www.elmostrador.cl/noticias/multimedia/2021/10/02/manifestaciones-por-crisis-migrante-se-realizaron-en-iquique-antofagasta-y-santiago/> (Letöltés ideje: 2021.11.07.)
- Matus János. „A biztonság és a védelem problémái a változó nemzetközi rendszerben”. *Hadtudomány. A Magyar Hadtudományi Társaság folyóirata*, XXX, no. 2. (2020): 39–55. <https://doi.org/10.17047/HADTUD.2020.30.2.39>
- Matus János. „A biztonság és a védelem problémái a változó nemzetközi rendszerben”. *Hadtudomány. A Magyar Hadtudományi Társaság folyóirata*, XV, no. 4. (2005)
https://www.mhtt.eu/hadtudomany/2005/4/2005_4_24.html (Letöltés ideje: 2021. 10. 30.)
- Molnár Anna – Takács Lili – Jakusné Harnos Éva. „Securitization of the COVID-19 pandemic by metaphoric discourse during the state of emergency in Hungary”. *International Journal of Sociology and Social Policy* 40, no. 9/10 (2020): 1167–1182.
<https://doi.org/10.1108/IJSSP-07-2020-0349>
- Ministerio de Desarrollo Social y Familia. 2021. IFE Covid y Bono Covid: Autoridades refuerzan llamado a postular antes del 18 de enero. 14 de enero, 2021.
<https://www.desarrollosocialyfamilia.gob.cl/noticias/ife-covid-y-bono-covid-autoridades-refuerzan-llamado-a-postular-antes-del-18-de-enero> (Letöltés ideje: 2021.10.19.)
- Mohor Daniela. „Una crisis migratoria sin precedentes se dispara en América Latina” *CNN*, 14.10.2021. <https://cnnespanol.cnn.com/2021/10/14/una-crisis-migratoria-sin-precedentes-se-dispara-en-america-latina/> (Letöltés ideje: 2021.11.06.)
- Municipalidad de Arica. „Alcalde de Arica se reunió con Unicef y OIM para abordar la crisis migratoria ante la falta de liderazgo del Gobierno”. *Noticias*, 14.10.2021.
<https://www.muniarica.cl/actividades/noticias/5431> (Letöltés ideje: 2021.11.06.)
- Navas, Mateo. „Crónica desde Iquique y Colchane, epicentro de la crisis migratoria chilena”. *Diario Financiero*, 02.10.2021. <https://dfmas.df.cl/df-mas/hablemos-de/cronica-desde-iquique-y-colchane-epicentro-de-la-crisis-migratoria-chilena> (Letöltés ideje: 2021.11.07.)
- OAE. 2021. „Comunicado de Prensa: Grupo de Trabajo de OEA para crisis de migrantes y refugiados en Venezuela prevé éxodo venezolano podría alcanzar a 7 millones de personas al inicio de 2022”. *Comunicado de Prensa*, 29.07.2021.

- https://www.oas.org/es/centro_noticias/comunicado_prensa.asp?sCodigo=C-073/21
(Letöltés ideje: 2021.11.05.)
- OECD. 2019. Foreign-born participation rates. <https://data.oecd.org/migration/foreign-born-participation-rates.htm#indicator-chart> (Letöltés ideje: 2021.10.19.)
- OECD. 2019. Native-born participation rates. <https://data.oecd.org/migration/native-born-participation-rates.htm#indicator-chart> (Letöltés ideje: 2021.10.19.)
- Paris, Roland. „Human Security. Paradigm Shift or Hot Air?” *International Security*, 26. no 2. (2001): 87–102. <https://doi.org/10.1162/016228801753191141>
- „Presidente anunció nuevo proceso de regularización para venezolanos residentes en Ecuador”. *El Comercio*, 17.06.2021.
<https://www.elcomercio.com/actualidad/politica/lasso-proceso-regularizacion-venezolanos-ecuador.html> (Letöltés ideje: 2021.11.05.)
- Plataforma de Coordinación para Refugiados y Migrantes de Venezuela.
<https://www.r4v.info/es/home> (Letöltés ideje: 2021.11.11.)
- Reyes, Carlos. „Crisis Migratoria Gobierno Anuncia plan de Colchane”. *La Tercera*, 09.02.2021. <https://www.latercera.com/politica/noticia/crisis-migratoria-gobierno-anuncia-plan-colchane-y-campana-en-el-extranjero-con-advertencia-de-expulsion-para-quienes-ingresen-por-pasos-no-habilitados/3DWYVLAFRVA4FDU4PWNGLEFQ6Q/>
(Letöltés ideje: 2021.08.10.)
- Rincado, Patricio. Nueva ley de migración y extranjería: ¿avanzamos o retrocedimos? *Amnistía Internacional*, 18.12.2020. <https://amnistia.cl/noticia/nueva-ley-de-migracion-y-extranjeria-avanzamos-o-retrocedimos/> (Letöltés ideje: 2020.01.05.)
- Riquelme, Javiera. „Nos tiene preocupados, el plan Colchane es un fracaso: La visión de autoridades locales ante la migración en el norte” *Emol.com*, 21.08.2021.
<https://www.emol.com/noticias/Nacional/2021/08/31/1031293/delegado-gobernador-alcalde-ingresos-ilegales.html> (Letöltés ideje: 2021.11.06.)
- Senado. 2021. Promueven coordinación internacional, ordenamiento de las políticas migratorias y resguardo de los derechos humanos. *Noticias*, 28.09.2021.
<https://www.senado.cl/promueven-cooperacion-internacional-ordenamiento-de-las-politicas> (Letöltés ideje: 2021.10.19.)
- Senado. 2021. Análisis de políticas de expulsión de migrantes: visiones distintas sobre aplicación de la ley y derechos humanos. *Noticias*, 24.06.2021.
<https://www.senado.cl/noticias/migracion/analisis-de-politicas-de-expulsion-de-migrantes-visiones-distintas> (Letöltés ideje: 2021.11.07.)
- Servicio Jesuita a Migrantes – Chile. 2021. Ingreso por paso no habilitado en 2021 llega a su máximo histórico. <https://sjmchile.org/2021/09/06/ingreso-por-paso-no-habilitado-en-2021-llega-a-su-maximo-historico/> (Letöltés ideje: 2021.11.05.)
- Servicio Jesuita a Migrantes – Chile. 2021b. Crisis migratoria: Organizaciones de la sociedad civil emplazan al gobierno a cambiar su política migratoria.
<https://sjmchile.org/2021/09/26/crisis-migratoria-organizaciones-de-la-sociedad-civil-emplazan-al-gobierno-a-cambiar-su-politica-migratoria/> (Letöltés ideje: 2021.11.05.)

- Superintendencia de Pensiones. 2021. Retiros del 10% de los fondos de AFP. 14 de septiembre, 2021. <https://www.chileatiende.gob.cl/fichas/81027-retiros-del-10-de-los-fondos-de-afp> (Letöltés ideje: 2021.10.19.)
- Szászi Ivett. „A Humánbiztonság mérésének a lehetőségei”. *Nemzetbiztonsági szemle* 7, no. 2 (2019): 109–127. <https://doi.org/10.32561/nsz.2019.2.9>
- Tálas Péter. *Az európai migrációs válság értelmezési kereteiről*. Budapest: Dialog Campus, 2018.
- Términos fundamentales sobre migración. IOM. <https://www.iom.int/es/terminos-fundamentales-sobre-migracion>, (Letöltés ideje: 2021.02.05.)
- Thomázy Gabriella. (a) „Mujeres migrantes en Chile: Las trabajadoras de casa particular”, In *Políticas públicas en defensa de la inclusión, la diversidad y el género III: Migraciones y Derechos Humanos*. Ed. Gómez, Nuria del Álamo; Picado Valverde, Eva María; Parra González, Ana Victoria (Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca, 2021.), 593–605.
- Thomázy Gabriella. (b) „A diszkriminációtól a rendkívüli intézkedésekig: A haitiak bevándorlása Chilébe”. *Nemzet és Biztonság*, 14. no. 1 (2021): 84–100. <https://doi.org/10.32576/nb.2021.1.6>
- Transparency International – Corruption Perceptions Index 2020. <https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/> (Letöltés ideje: 2021.10.28.)
- Urria Yañez, Ignacio. 2020. Impacto de la población migrante en el mercado laboral y arcas fiscales entre 2010-2019 en Chile. Santiago: Servicio Jesuita a Migrantes. <https://www.migracionenchile.cl/wp-content/uploads/2020/08/MigracionyEconomia.pdf>, (Letöltés ideje: 2021.10.18.)
- Villalobos, Dintrans Pablo – Jorge Browne – Ignacio Madero-Cabib, „It Is Not Just Mortality: A Call From Chile for Comprehensive COVID-19 Policy Responses Among Older People”. *The Journals of Gerontology: Series B*, 76, no. 7. (2021): e275–e280 <https://doi.org/10.1093/geronb/gbaa092>
- WorldBank. 2019. Data for Chile, Bolivia. <https://data.worldbank.org/?locations=CL-BO> (Letöltés ideje: 2021.10.23.)
- WordBank. 2021. Resilience COVID-19 Crisis Through a Migration Lens Migration and Development Brief 34. May 2021. https://www.knomad.org/sites/default/files/2021-05/Migration%20and%20Development%20Brief%2034_1.pdf (Letöltés ideje: 2021.10.30.)
- World Migration Report – 2020. UN-IOM. 2019. https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf (Letöltés ideje: 2021.03.10.)